

KUOPIO

Kuopion maaseutuohjelma 2022 – 2030

Tilannekatsaus toimenpiteiden toteutumisesta
2022 - 2023

Kuopion kaupunginhallitus 24.6.2024

Sisällys

1. Johdanto

2. Toimenpiteiden eteneminen v.2022 - 2023

2.1. Elinvoimainen maaseutu

- 3.1.1 Asuminen ja asuinympäristöt
- 3.1.2 Saavutettavuus ja liikkuminen
- 3.1.3 Toimiva perusinfrastruktuuri
- 3.1.4 Elinkeinot ja työllisyys
- 3.1.5 Maaseudun tunnettuus

2.2. Hyvinvoiva maaseutu

- 3.2.1 Peruspalvelutaso ja palvelujen saatavuus
- 3.2.2 Yhteisöllisyys ja osallisuus

2.3. Resurssiviisas maaseutu

- 3.3.1 Kiertotalous
- 3.3.2 Energiatehokkuus ja uusiutuva energia

2.4. Uudistuva maaseutu

- 3.4.1 Sujuvat toimintatavat
- 3.4.2 Tiedolla johtaminen

3. Mittaritiedot

1. Johdanto

Kuopion maaseutuohjelma 2022 – 2030 on maaseutupolitiikan työväline, joka sisältää yhdessä maaseudun toimijoiden kanssa määritellyt tavoitteet ja toimenpiteet Kuopion maaseutualueiden kehittämiseksi. Kuopion maaseutuohjelma on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 16.5.2022, § 30. Maaseutuohjelmaa on toteutettu nyt noin 1,5 vuotta eli sen toteutus on alkuvaiheessa.

Maaseutuohjelma täsmentää ja toteuttaa Kuopio 2030-strategiaa ja noudattelee sen rakennetta. Maaseutuohjelman toteutumisen seuranta tehdään kerran vuodessa. Tässä tilannekatsauksessa esitetään Kuopion maaseutuohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden eteneminen näkökulmittain ja painopisteittäin ajalla 05/2022 - 2023. Toimenpiteiden eteneminen on kuvattu sanallisesti ja ns. ”liikennevalojen” avulla.

Seurantatiedot on koostanut Kuopion maaseutuohjelman seurantaryhmä. Toteumatietoja on kerätty myös Kuopion alueen maaseudun kehittämiseen osallistuvilta toimijoilta ja sidosryhmiltä.

Lisätietoa Kuopion maaseutualueiden kehityksestä löytyy [Kuopion maaseututiedotteesta 2024](#).

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

2. Toimenpiteiden eteneminen v. 2022–2023

2.1. Elinvoimainen maaseutu

3.1.1 Asuminen ja asuinympäristöt

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Mittari	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022 – 2023
Kaupungin asuntotonttitarjonnan kehittäminen palvelujen lähellä maaseututaajamissa ja kylissä <ul style="list-style-type: none"> kaavoitustarpeen tarkastelu ja kaavoituksen ohjelmointi kaupunki tonttitarjontaa tarkastellaan tonttikokojen näkökulmasta 	Kuopion kaupunki / Kaupunkiympäristön palvelualue	Tontti- tarjonta Uudet asunnot Vakitu- seen asuin- käyttöön muutetut vapaa-ajan asunnot Toteutetut hankkeet	●	Vuoden 2024 talousarviossa on osoitettu lisäresurssi maaseutualueen maankäytön suunnitteluun. Asemakaavoitus on käynnissä Nilsian Tahkolla. Täydennysrakentamisen mahdollisuuksia selvittävä osayleiskaavatyö käynnistymässä Tahkon ja Nilsian keskustan välisellä Petäjälampi-Sieraniemi-Ruokosalmi - alueella. Karttulan kirkonkylän asemakaavoitus on luonnosvaiheessa. Vehmersalmella Rantarinteen rantatonttien asemakaavan muutos tekeillä. Riistavedellä Peltoniemen alueella tehty kunnallisteknistä rakentamista. Vuonna 2023 valmistunut 27 uutta asuntoa ja 47 uutta asuntoa v. 2022.
Yksityisen tonttitarjonnan aktivointi <ul style="list-style-type: none"> rakentamisen edullisuusvyöhykkeiden rajausten tarkistaminen pitkäaikaisten rakennuskieltoalueiden tarkastelu suhteessa yleiskaavoihin uusien sijoitussuunnitelmien ja kyläkaavojen tarkastelu ja ohjelmointi maanomistajien tarpeiden mukaan 	Kuopion kaupunki/ Kaupunkiympäristön palvelualue		●	Käynnissä Kurkimäki - Vehmassmäki - Pellesmäki osayleiskaavan tarkistus. Tavoitteena on tutkia lisärakennuspaikkoja. Tehty Vehmersalmen Rantarinteen asemakaava. Alueelle tuli lisärakennuspaikkoja. Kylä- ja rantarakentamisen mahdollisuuksia selvittävä Suovu-Palosen alueen (Kaislastenlahti) osayleiskaavatyö valmisteluvaiheessa. Kehitetty työväline asumisen kriteerien tarkasteluun nopeuttamaan poikkeamislupakäsittelyä (LUPSAUTIN).

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

2.1. Elinvoimainen maaseutu

3.1.1 Asuminen ja asuinympäristöt

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Mittari	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022 – 2023
<p>Ympärivuotiseen käyttöön soveltuvien vapaa-ajan asuntojen muuttaminen vakituiseen asumiseen.</p> <ul style="list-style-type: none"> tarkistetaan nykyiset kriteerit, milloin muuttaminen on mahdollista selvitetään mitä vaikutuksia muutoksilla olisi. 	Kuopion kaupunki / Kaupunkiympäristön palvelualue	<p>Tontti- tarjonta</p> <p>Uudet asunnot</p>	●	Kriteerien tarkistustyö on valmis. Selvitys on kohdistunut oleviin vapaa-ajanasuntoihin ja rakentamattomiin vapaa-ajantontteihin. Tulossa hyväksymiskäsittelyyn keväällä 2024.
Maaseudun asumismahdollisuuksien ja tonttitarjonnan markkinointi osana alueiden kokonaismarkkinointia	Kuopion kaupunki /Markkinointi ja viestintä/ Kaupunkiympäristön palvelualue	<p>Vakituiseen asuinkäyttöön muutetut vapaa-ajan asunnot</p> <p>Toteutetut hankkeet</p>	●	<p>Kuopion maaseutualueilla on tarjolla 180 asuntonttia.</p> <p>Kaupungin verkkosivut on uudistettu ja kaupungin tonttitarjontaa tuotu paremmin esille sivuilla. Tehty alueelliset tonttikartat alueen toimijoiden käyttöön.</p> <p>Kuopion kaupunki on markkinoinut kaupungin maaseudun tonttitarjontaa Rakenna ja Asu -messuilla. Pitäjäraadit ovat osallistuneet Rakenna ja Asu -messuille sekä OmaMökki -messuille ja ovat markkinoineet alueitaan.</p>
Ikäihmisten asumisen kehittäminen maaseutukeskuksissa	Kuopion kaupunki /Kaupunkiympäristön palvelualue ja yhteistyökumppanit		●	Hyvinvointialueuudistus on toistaiseksi keskeyttänyt kehittämistyön. Odotetaan hyvinvointialueen mukaan tuloa suunnitteluun.
<p>Asuin ympäristöjen viihtyisyyden kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> virikistysreitit, uimarannat, harrastepaikat, laavut yms. 	Kuopion kaupunki, yhdistykset, pitäjäraadit, Kalakukko ry		●	<p>Kaupungin rahoituksella parannettu liikuntapaikkoja (mm. Maaningalla jääkiekkokaukalo ja yhdistelmäkentän valaistus) ja leikkipuistoja (Nilsiässä Mäntyrinteen leikkipaikka ja Juankoskella Hyppyrimäen leikkikenttä). Suunnittelussa mm. Kurkimäessä kaukaloalueen saneeraus ja Vehmersalmella Syvähiekan leikkipuiston peruskorjaus.</p> <p>Leader -rahoituksella toteutettu useita hankkeita, mm. Tahkon retkeilyreitti, Riistaveden kuntoportaat ja Vanuvuoren näköalatorni.</p> <p>Etelä-Kallaveden saariston retkeilyä palvelevia reittejä ja virkistyspaikkoja on parannettu.</p>

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

2.1. Elinvoimainen maaseutu

3.1.2 Saavutettavuus ja liikkuminen

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Mittari	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022 – 2023
<p>Maaseudun älykäs liikkuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • kyytipalvelut ja yhteiskuljetukset • kevyen liikenteen kehittäminen • liikenneturvallisuus 	Kuopion kaupunki/ Kaupunkiympäristö n palvelualue sekä ELY (MAL- sopimustoimen- piteitä)	<p>Joukko- liikenne- yhteydet</p> <p>Toteutuneet kevyen liikenteen investoinnit</p>	●	<p>Toteutettu maaseudun innovatiivisia liikkumismalleja yhteistyössä naapurikuntien kanssa kehittävää Mutkattomia kuljetuspalveluita kaikkiin elämäntilanteisiin Kuopion seudulla (MUKKE)-hanketta. Jatkotoimenpiteet ovat suunnitteilla.</p> <p>Pitäjäraatien kehittämis- ja toimintamäärärahalla on järjestetty asiointikuljetuksia Juankoskelta, Karttulasta, Riistavedeltä ja Vehmersalmelta Kuopioon keskustaan sekä Nilsinän haja-asutusalueelta Nilsinän keskustaan.</p> <p>Paikallisliikenteen vuoroja lisättiin Hiltulanlahteen. Seudullista joukkoliikenneohjelmaa on toteutettu. Maaseudun joukkoliikenteessä oli vuonna 2023 336.804 ja 186 647 matkustajaa v. 2022.</p> <p>Nilsinän keskustassa saneerattu Koulupolku.</p> <p>Pysäkkikatoksia rakennettu ja uusittu.</p> <p>Nilsinän linja-autoaseman alueen asemakaavamuutos käynnissä. Tutkitaan liikennetehokkuuden sijoittumista alueelle sekä joukkoliikenteen järjestelyt.</p> <p>Vt 5 - Humalajoki osayleiskaavatyö on käynnissä. Tavoitteena VT 5:n parantaminen. Tehdään muutoksia Kuopion etelärajalla oleviin tielinjauksiin. VT 5:n laajemmät muutokset tehdään Leppävuiran kunnan puolella.</p>
<p>Tietoliikenneyhteydet mahdollistavat etätyöskentelyn ja etäyrittämisen</p> <ul style="list-style-type: none"> • etätyöskentelypisteet • mahdollinen taloudellinen tuki laajakaistahankkeille sekä yhteistyö operaattoreiden kanssa 	Operaattorit, Kuopion kaupunki	Laajakaista- verkon kattavuus	●	<p>Kaupunki on sitoutunut osarahoittamaan viittä maaseutualueen laajakaistan rakentamishanketta, jotka Pohjois-Savon liitto on kilpailuttanut. Alueet pitävät sisällään 1000 kotitaloutta ja yritystä. Toteutus riippuu kysynnästä. Toteuttajana Valokuitunen, joka toteuttaa laajakaistahankkeita maaseudulle myös markkinaehtoisesti.</p> <p>Kuopion kaupungin alueella kiinteän laajakaistan saatavuus nopeusluokalla 100 Mbit/s on 82 %:lla kotitalouksista.</p>

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

2.1. Elinvoimainen maaseutu

3.1.3 Toimiva perusinfrastruktuuri

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Mittari	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022 – 2023
Vesihuoltopalveluiden turvaaminen ja saatavuuden parantaminen sekä jätevesiviemäröinnin rakentamisen edistäminen <ul style="list-style-type: none"> vesihuoltoavustukset 	Kuopion Vesi Oy ja vesiosuuskunnat Kuopion kaupunki	Verkoston piirissä olevat taloudet	●	<p>Kuopion keskitetyn vedenhankinnan ja -jakelun piirissä on 96 % eli noin 116 500 asukasta koko kaupungin asukkaista. Näistä noin 8 % asuu haja-asutusalueella. Keskitetyn jätevesiviemäriverkoston piirissä on puolestaan noin 86 % koko kaupungin asukkaista.</p> <p>Vaajasalo-Sikoniemi-Niittylahti -alueen vesihuolto on varmistettu kaupungin ja Karttulan vesiosuuskunnan yhteistyönä. Uusien siirtolinjojen rakentaminen on käynnissä.</p>
Alemman tieverkon kunto ja kunnossapito <ul style="list-style-type: none"> vaikuttaminen valtion rahoitukseen yksityistieavustukset 	Kuopion kaupunki/ Kaupunkiympäristön palvelualue ja Elinvoima- ja konsernipalvelu (edunvalvonta) sekä ELY	Yksityistieavustukset	●	<p>Kaupungin yksityistieavustusten määräraha on säilynyt ennallaan. Avustuksia maksettiin 0,601 Meur v. 2023 ja 0,609 Meur v. 2022.</p> <p>Kaupunki on omilla kannanotoissaan ja edunvalvonnassaan valtion suuntaan korostanut perusväylänpidon rahoituksen nostoa.</p> <p>Valtion perusparannusavustusten avustusprosentit yksityisteille nousevat väliaikaisesti vuosina 2023-2025.</p> <p>Tahkon keskustassa parannettu Sääskiniementietä yhteishankkeena ELY-keskuksen kanssa. Tahkomäentien ja Panoraamatien parannushanke on valmis.</p> <p>VT 9 Riistaveden rinnakkaisväylän asemakaavan päivitys luonnosvaiheessa.</p> <p>Juankoskella Poikkitien, Puutarhatien ja Tehtaankirkontien saneeraus sekä Multavääräntien katu- ja hulevesisuunnitelma suunnittelussa.</p>

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

2.1. Elinvoimainen maaseutu

3.1.4 Elinkeinot ja työllisyys

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Mittari	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022 – 2023
<p>Maa- ja metsätalouden yritystoiminnan edistäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • suurelainten eläinlääkäripalvelujen saatavuuden turvaaminen • maaseudun yritystoiminnan kehittämishankkeet 	<p>Kuopion kaupunki MTK Yhdistykset Kalakukko ry Hanketoimijat</p>	<p>Uudet yritykset</p> <p>Uudet työpaikat</p> <p>Hyödynnetyt investointituet</p>	●	<p>Pohjois-Savon muden yhteistoiminta-alueet, MTK-Pohjois-Savo ja Luonnonvarakeskus ovat toteuttaneet Innostu Tiedosta –tiedotushanketta. Tavoitteen on ollut antaa maatalousyrittäjille tietoa yritystoiminnan kehittämiseen ja kannattavuuden parantamiseen.</p> <p>Marjaosaamiskeskuksen hallinnoimassa Kopsa –hankkeessa on haettu uudenlainen toimintatapa marjatilojen kehittämiseksi ja aktivoitu alan toimijoiden välistä yhteistyötä.</p> <p>Sydän-Savon maaseutupalvelut on osallistunut maaseutuyrittäjien henkistä hyvinvointia edistävän Väliä Viljelijästä -asiantuntijaverkoston työhön.</p> <p>Maaseudun yritykset ovat hakeneet aktiivisesti rahoitusta Kalakukko ry:ltä ja ELY:ltä uuden yritystoiminnan käynnistämiseen, kehittämiseen ja investointeihin.</p> <p>Maaseudun työpaikkamäärä on kasvussa. Työpaikkoja Kuopion maaseutualueilla oli 4 937 v. 2022 ja 4 887 v. 2021.</p>
<p>Matkailun kehittäminen (mm. vesistö- ja luontomatkailu, lähimatkailu)</p>	<p>Kuopion kaupunki, yritykset, Kalakukko ry</p>		●	<p>Tahkon kaavahankkeet ja suunnitelmat ovat edenneet suunnitellusti. Tahkon keskustan ja Tahko Bungalowsin kaavat ovat edenneet hyväksymiskäsittelyyn. Tahkon maankäyttösuunnitelmat ovat valmistumassa. Tahkon alueella on valmistelussa ja toteutuksessa useita matkailun kehittämis- ja investointihankkeita.</p> <p>Matkailuja ja retkeilyä palvelevia reittejä ja rakenteita on toteutettu Etelä-Kallaveden saaristoon ja Tahkolle (Mäkiaution rotkon reitti ja laavu, ympärivuotinen maastopyöräilyreitti, Huutavanholman lehtojen suojelualueen reitti). Virkistyspalvelujen kysyntä laavuilla ja muilla nuotiopaikoilla on ollut erittäin vilkasta.</p> <p>Syksyllä 2023 perustettiin maakunnallinen matkailuyhtiö Pohjois-Savon Matkailu Oy kehittämään kansainvälistä matkailua Pohjois-Savossa. Tehty yhteistyötä Kuopio-Tahko matkailumarkkinointiyhtiön kanssa.</p>

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

2.1. Elinvoimainen maaseutu

3.1.4 Elinkeinot ja työllisyys

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Mittari	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022 – 2023
Uuden yritystoiminnan kehittäminen (mm. biotalous, luomu- ja lähiruoka, luovat alat, luontopalvelut)	MTK, Kuopion kaupunki, yritykset, Kalakukko ry	Työpaikkakehitys Maaseudun yritykset lkm	●	Kuopio on rahoittanut Luken FarmGas PS2 –hanketta, joka pyrkii siihen, että biokaasun tuotanto ja mädätteen hyödyntäminen tapahtuvat hajautetusti maataloilla tai maatalojen yhteisissä pienissä, alle 20 000 tn/v, biokaasulaitoksissa. FarmGas PS3- ja N-Viksu –hankkeet ovat käynnistymässä. Rahoitettu ProAgrian hankkeita (ERG, Agrifood) ja Savonia AMK:n hanketta (Biosfääri; Biotalous sivuvirtojen hyödyntäminen Pohjois-Savossa, Kierrätyslannoitteiden hyödynnettävyys)
Paikallisen yritystoiminnan näkyväksi tekeminen esim. osavuosisuunnitelmilla (esim. alueelliset yrityshakemistot)	Kuopion kaupunki/ Yrityspalvelut, pitäjäraadit ja paikalliset yrittäjäjärjestöt		●	Kuopion yrityspalvelu lopetti yritysrekisterien ylläpidon GDPR haasteiden johdosta. On tehty päätös uuden yritystietojen hallintajärjestelmän hankinnasta.

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

2.1. Elinvoimainen maaseutu

3.1.4 Elinkeinot ja työllisyys				
Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Mittari	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022 – 2023
Kuntakeskusten tyhjen tilojen saaminen hyötykäyttöön	Kuopion kaupunki /yrityspalvelu ja tilapalvelut	Tilojen käyttö	●	Kaupungin omien tilojen osalta Tilakeskus edistänyt tyhjen tilojen käyttöä. Yksityisen puolen tavoitteet eivät ole edenneet. Kysyntä on ollut vähäistä.
Työvoiman saatavuuden kehittäminen <ul style="list-style-type: none"> • vaikuttaminen alan koulutusmääriin • maaseutuammattien tunnettuuden lisääminen • mahdolliset täsmäkoulutukset 	Kuopion kaupunki Maaseutuammattiin ry Oppilaitokset	Kuopion seudun ammatti-barometri Alan opiskelu-paikat ja hakijamäärät	●	Uusien yrittäjien ja osaavien ammattilaisten saatavuutta maa- ja metsätalouteen sekä alan tunnettavuutta ja verkostoitumista on edistetty yhteistyössä Maaseutuammattiin ry. verkoston toimijoiden kanssa. Kuopio on Maaseutuammattiin ry:n jäsen. Maaseutuammattien tunnettuutta on edistetty mm. hanketoiminnan ja opintoretkien kautta. Maaseutuammattiin ry:n toteuttaman Biotalousmahdollisuudet ja luova yrittäjyys –hankkeessa on ollut mukana kolme kuopiolaista koulua; Lyseo, Neulamäen koulu ja Nilsin koulu.
3.1.5 Maaseudun tunnettuus				
Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Mittari	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022 – 2023
Alueen vahvuuksien (lumovoiman) tunnistaminen <ul style="list-style-type: none"> • Alueiden omat kehittämissuunnitelmat 	Pitäjäraadit ja alueet	Aluekohtaiset kehittämissuunnitelmat	●	Suomen kylät ry on valmistellut kehittämissuunnitelman pohjan. Kuopion maaseutualueiden omia kehittämissuunnitelmia ei ole tehty. Tehty turvallisuussuunnitelmat kaikkien pitäjäraatien alueille.
Yhteistyön kehittäminen markkinoinnissa	Pitäjäraadit, Kuopion kaupunki	Toteutettu yhteistyö	●	Toteutettu Kuopion www-sivujen uudistus 4/2023. Markkinoitu maaseutualueita Rakenna ja Asu- sekä OmaMökki -messuilla.

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

2.2. Hyvinvoiva maaseutu

3.2.1 Peruspalvelutaso ja palvelujen saavutettavuus

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Mittari	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022 – 2023
Maaseutualueiden erilaisuus ja erityispiirteet (mm. pitkät etäisyydet) otetaan huomioon palvelujen ja palveluverkoston kehittämisessä	Kuopion kaupunki/ palvelualueet	Palvelu- verkosto Palvelu- yhteistyö Palvelu- tyytyväi- syys	●	Syväniemen alakoulu ja päiväkoti ovat valmistuneet ja aloittaneet toimintansa 2.1.2023. Kaupungin toiminnassa on huomioitu muuttuvia alueellisia ja asiakastarpeita tarpeita (mm. kirjastoautojen reitit, kansalaisopiston kurssit) sekä lähipalvelujen saatavuutta (mm. kirjastot, varhaiskasvatus, perusopetus).
Tehdään kuntarajat ylittävää palveluyhteistyötä palvelujen saatavuuden turvaamisessa	Kuopion kaupunki	Sähköis- ten ja mobiilien palvelujen määrä	●	Keväällä 2024 seudun kunnanjohtajat sopivat, että kunnat teettävät selvitystyön kuntarajat ylittävstä palveluverkostotarkastelusta
Kehitetään kuntalaisten yhteispalvelupisteitä (vahvistetaan mm. kirjastojen roolia palvelukeskuksina)	Kuopion kaupunki	Saatavissa olevat palvelut	●	Riistaveden lähipalvelukeskus, johon sijoittuivat koulu, lähikirjasto, kansalaisopisto ja nuorisotila otettiin käyttöön 1.8.2023.
Vahvistetaan kaupungin, yhdistysten ja yritysten yhteistyötä palvelujen järjestämisessä	Kuopion kaupunki, yhdistykset, yritykset		●	Kaupunki on järjestänyt maaseutualueilla useita tapahtumia yhteistyössä järjestöjen, hankkeiden ja seurakuntien kanssa. Kuopion Seinä –sivusto toimii tapahtumien, harrastusten ja vapaa-ajan palveluiden viestintäkanavana koko Kuopion alueella. Liikkuva Kuopio-sivuiltä löytyy tietoa mm. liikuntamahdollisuuksista maaseudulla .
Monipaikkaiset asukkaat otetaan huomioon palveluissa	Kuopion kaupunki, yritykset		●	Kerätty tietopohjaa monipaikkaisuudesta SawoGrown toteuttamassa Monipaikkaisuuden, etätyöskentelyn ja matkailun tiedolla johtaminen – hankkeessa (EAKR). Kuopiosta pilottialueena toimi Vehmersalmen Litmaniemi. Hanke on tuottanut tietoa mm. palvelutarpeen arviointiin. Tietojen hyödyntämistä ja toimintamallin rakentamista ei ole aloitettu.

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

2.2. Hyvinvoiva maaseutu

3.2.2 Yhteisöllisyys ja osallisuus

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Mittari	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022 – 2023
Vanhoiden paikallisten ja uusien asukkaiden kohtaaminen ja osaamisen vaihto. Houkutellessaan citymaalaiset ja osavuotiset asukkaat osaksi maaseudun toimintaa.	Pitäjäraadit, yhdistykset, Kalakukko ry	Tapahtumat Tilojen käyttö-mahdollisuus (saatavuus, hinnat) alueilla	●	Ei ole aloitettu.
Kokoontumispaikat, asukastilat ja kokoontumistilat mahdollistavat yhteisöllisyyden, tilojen monikäyttöisyyttä kehitetään edelleen.	Kuopion kaupunki, Kalakukko ry	Arvio toiminnan vaikuttavuudesta Maa-seudun kake-hankkeet	●	Riistavedelle rakennettiin lähipalvelukeskus, johon sijoituivat koulu, lähikirjasto, kansalaisopisto ja nuorisotila. Asukastiloja on Karttulassa, Nilsiässä ja Vehmersalmella. Riistaveden lähikirjasto kehitettiin omatoimikirjastoksi v. 2023. Vehmersalmen nuorisotilat on siirretty koulun yhteyteen. Nilsiä Rantapuiston lähiliikuntapaikan toteuttaminen on käynnistymässä.
Kehitetään ja tuetaan maaseudun asukastoimintaa / pitäjäraatien toimintaa sekä kansalaislähtöisiä kokeiluja maaseutualueen asukkaiden hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistamiseksi.	Kuopion kaupunki/ Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue		●	Asukastoiminnan viestintää ja markkinointia on tehostettu ja mahdollisuuksia osallistumiseen on lisätty. Verkostomaisen yhteistyörakenteen luominen maaseutualueille on käynnissä. Juankoskella ja Maaningalla on käynnissä toimijoiden verkostot. Kuopion kaupungin kansalaistoiminnan palveluissa uusina henkilöinä ovat aloittaneet osallisuuskoordinaattori ja yhteisökoordinaattori. On suunniteltu digitaalista asukasosallisuusallustaa Kuopion lähidemokratian ja asukkaiden osallisuuden edistämisen työvälineeksi. Toteutus on siirtynyt. Kalakukko ry. on tehostanut Nuoriso-Leader –toimintaa: rahoitusta 13–25-vuotiaiden nuorten omille projekteille, nuorten aktiivointia mukaan oman kotiseudun toimintaan ja nuorten vaikuttajamallin luominen osaksi Kalakukon toimintaa.

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

2.3. Resurssiviisas maaseutu

3.3.1 Kiertotalous

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Mittari	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022 – 2023
Edistetään lähiruoan käyttöä: <ul style="list-style-type: none"> Kehitetään hankintayksiköiden ja ruoantuottajien osaamista. Päivitetään kaupungin lähiruoan käyttöä koskevat linjaukset 	Kuopion kaupunki Servica Hankkeet	Lähiruoan osuus hankitusta ruosta	●	Toteutettu Ilmastoviisasta ruokaa lapsille ja nuorille -hanketta (YM) yhteistyössä Servica Oy:n kanssa. Lähiruuan (itäsuomalainen) osuus kaupungin ruokapalvelujen elintarvikkeiden kokonaisostoista on kasvanut. V. 2023 lähiruoan kokonaisostot euroina olivat 8,0 % (6,1 % v. 2022) ja kg:na 17,6 % (13,6 % v. 2022).
Edistetään puurakentamista <ul style="list-style-type: none"> Kaupungin omassa rakentamisessa selvitetään aina puurakentamismahdollisuus 	Kuopion kaupunki/ Kaupunkiympäristön palvelualue, Tilapalvelut	Puurakentamiskohtien osuus	●	Puurakentamisen edistäminen on huomioitu toimitilahankkeiden kilpailutus kiteereissä. Riistaveden kouluhankkeessa puun käyttöä pyrittiin maksimoimaan kustannusarvion puitteissa.
Kehitetään maaseutualueen kierrätysmateriaalin (muovit, metallit jne.) keräilyä ympäristövastuullisesti mm. neuvonnan ja ohjauksen keinoin.	Kuopion kaupunki Jätekkukko	Kierrätysaste	●	Jätekkukko on suunnittelemassa uusia pienlajitteluasemia Nilsiään, Juankoskelle ja Riistavedelle. Jätekkukko on tarjonnut etälajitteluinfoja ja tutustumiskäyntejä. Jätekkukko toteuttanut keräysautolla kodin vaarallisten jätteiden ja piensähkölaitteiden keräystä maaseutualueilla. Jätehuollon viranomaispalveluissa on valmistunut uusi jättepoliittinen ohjelma, jolla ohjataan jätehuollon kehittämistä ja kiertotalouden edistämistä. Ohjelman mukaisten tavoitteiden pohjalta hyväksytty jätehuollon palvelutaso, jonka mukaisesti alueen jätehuolto palvelut järjestetään.

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

2.3. Resurssiviisas maaseutu

3.3.2 Energiatehokkuus ja uusiutuva energia

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Mittari	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022 – 2023
Edistetään hankkeita lietalannan jalostamiseksi biokaasuksi ja muuhun hyötykäyttöön (tuotanto, jalostus, jakelu)	Kuopion kaupunki Hanketoimijat (mm. Luke ja Savonia)		●	Kaupunki on rahoittanut Luken FarmGas PS2 –hanketta, joka pyrkii siihen, että biokaasun tuotanto ja mädätteen hyödyntäminen tapahtuvat hajautetusti maataloilla tai maatalojen yhteisissä pienissä, alle 20 000 tn/v, biokaasulaitoksissa. Kehittämistyötä jatketaan FarmGas PS3-hankkeessa.
Paikallisen biopolttoaineen käytön lisääminen	Kuopion kaupunki /omistajaohjaus Kuopion Energia	Uusiutuvan energian osuus käytetystä energiasta	●	<p>Puuhakkeen tuonti Venäjältä loppui, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan. Yli 65 % Kuopion Energian tuottamasta sähköstä ja lämmöstä tehdään uusiutuville, lähialueilta hankituilla biopolttoaineilla, kokonaisuudessaan kotimaisuusaste biopolttoaineille on noin 99 %. Haasteena löytää puuterminaalialueita.</p> <p>Metsien seurantajärjestelmä on valmis. Seurantajärjestelmän tavoitteena on mahdollistaa kaupungin metsien hoidon ja käytön kokonaiskestävyyden seuranta.</p>

Status: Valmis Käynnissä Ei ole aloitettu

2.4. Uudistuva maaseutu

3.4.1 Sujuvat toimintatavat				
Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Mittari	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022 – 2023
Kehitetään asukkaiden tiedonsaantia esim. osana OmaKunta- palvelualustaa.	Kuopion kaupunki/ markkinointi ja viestintä, pitäjäraadit			Toteutettu digitaalisia palveluja keskitetyistä yhdestä paikasta ja yhden tunnistautumisen kautta mahdollistava OmaKuopio-alustan ensimmäinen vaihe yhteistyössä Siilinjärven kunnan ja IsteKin kanssa. Alusta otetaan käyttöön siinä vaiheessa, kun sen palvelusisältö on riittävästi kehittynyt. Omakunta-alustaa ei ole otettu käyttöön.
Kehitetään kuntalaisten sähköisiä ja mobiileja palveluja.	Kuopion kaupunki	Mobiilien ja sähköisten palvelujen määrä ja käyttö		<p>On kehitetty ja/tai käyttöön otettu mm. seuraavia sähköisiä ja mobiileja palveluja:</p> <ul style="list-style-type: none"> Lupapiste.fi –palvelun laajentaminen poikkeamisiin ja suunnittelutarveratkaisuihin sekä ympäristönsuojeluun Automatisoitu työkalu rantarakentamisen analysointiin Ikäihmisten neuvonnan chat-palvelu (siirtynyt hyvinvointialueelle) Vammaispalvelujen Video Hoiva -palvelu ja avustajakeskuksen palveluohjauksen OSCC-takaisinsoittojärjestelmä (siirtynyt hyvinvointialueelle) Digitaalisen nuorisotyön Point.fi:n uusi chat-alusta Lukiokoulutuksen bottipalvelu Kirjastopalveluiden chatbot-palvelu Kansalaisopiston Hellewi-verkkokauppa ja digitaalista opintoneuvontamateriaalia Museopalveluiden verkkokauppa sekä kokoelmatietojen digitaalista saavutettavuus parannettu Riistaveden monitorimijatalon tilanvarausjärjestelmä Liikuntapaikkapalvelujen uusi tilanvarausjärjestelmä Musiikkikeskuksen ja kansalaistoiminnan digitaalisia palveluita kehitetty Kudos-hankkeen avulla Hietasalon laavu varattavissa Timmi-kalenterin kautta

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

2.4. Uudistuva maaseutu

3.4.1 Sujuvat toimintatavat

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Mittari	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022 – 2023
Edistetään maaseutualueiden keskinäistä yhteistyötä ja yhteistyötä alueiden toimijoiden kesken. Jaetaan hyviä käytänteitä ja toimintatapoja alueiden kesken ja toteutetaan yhteisiä kehittämishankkeita.	Kuopion kaupunki/ Kansalaistoiminnan aktivointi Pitäjäraadit, yhdistykset, Kalakukko ry	Yhteiset vuoro-vaikutusfooromit	●	Järjestetty pitäjäraatien yhteiskokouksia. Valittu uudet pitäjäraadit toimikaudelle 1.6.2023 -31.5.2025. Pitäjäraadit ovat toteuttaneet ja/tai rahoittaneet oman määrärahasa turvin useita alueellaan erilaisia hankkeita, tapahtumia ja toimenpiteitä (kts. pitäjäraatien kokousmuistiot). Kalakukko ry:n toteuttama Kyläkeskusten kehittämisen toimintamalli (KEHTO) -pilottihanke on käynnissä. Tavoitteena on eri toimijoiden ja asukkaiden yhteistyöllä saada uusia ajatuksia alueiden kehittämiseen osallisuusalustaa hyödyntäen. Kuopiosta hankkeen pilottialueina ovat Vehmersalmi ja Karttula.
Maaseudun kehittämisen eri osa-alueiden yhteyshenkilöiden yhteyshenkilöt löytyvät helposti kaupungin www-sivuilta. Yhteyshenkilöt muodostavat työryhmän keskinäisen tiedonvaihdon parantamiseksi.	Kuopion kaupunki		●	Kuopio.fi-verkkosivuston ja kuntalaisviestinnän uudistaminen on toteutettu 05/2023. Pitäjäraadeilla on oma verkkosivu . Pohjois-Savon Kylät ry ylläpitää listaa alueen kyläyhdistyksistä, asukas-yhdistyksistä ja kylätoimikunnista. Kuopion maaseutuohjelman seurantarivillä on Teams-ryhmä "ELKO Maaseudun kehittämistarpeet". Ryhmässä on Kuopion kaupungin ja Sydän-Savon maaseutupalvelun edustajia.

Status: ● Valmis ● Käynnissä ● Ei ole aloitettu

2.4. Uudistuva maaseutu

3.4.2 Tiedolla johtaminen

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Mittari	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022 – 2023
Tuotetaan kootusti maaseutua koskevaa tietoa (mm. toimintaympäristö, kehitys, kehittämisresurssit)	Kuopion kaupunki		●	Toteutettu Power Bi-pohjainen Kuopion maaseututiedote 2023.
Lisätään kaupungin viranhaltijoiden ja maaseutualueiden asukkaiden vuorovaikutusta sekä palvelualueiden välistä vuorovaikutusta maaseutua koskevien asioiden valmistelussa.	Kuopion kaupunki / pitäjäraadit	Yhteiset vuorovaikutusfoorumit	●	<p>Toteutettu vuonna 2023 kaksi asukkaille avointa kaupunginhallituksen kokousta ja keskustelutilaisuutta Juankoskella ja Riistavedellä. Vuonna 2024 järjestetään vastaavasti kaksi avointa keskustelutilaisuutta.</p> <p>Käynnistetty kumppanuuspöytätyöskentely, ts. eri toimijoiden tavoitteellinen keskustelufoorumi mm. kouluasioissa Juankoskella ja nuorten liikuntamahdollisuuksien edistämiseksi Karttulassa.</p> <p>Järjestetty asukkaille, pitäjäraadeille sekä yhteistyöelimille ja -kumppaneille mahdollisuus osallistua mm. avoimien tilaisuuksien, työpajojen, tapaamisten ja kyselyjen kautta mm. Kuopio 2030 -strategian, maaseutu-, Kulttuurikuopio-, LiikkuvaKuopio-, lähiö- ja jätepoliittisten ohjelmien, MUKKE-hankkeen, Maaseutu-HYMY-pisteytysten ja liikuntapaikkapalvelujen tilahankkeiden, liikenneturvallisuussuunnitelman sekä Pohjois-Savon kulttuuristrategian valmisteluun.</p> <p>Asukkaiden osallistamisessa ovat käytössä mm. Maptionnaire- ja Kunta 3D-ohjelmat.</p> <p>Palautepalvelun uusiminen on käynnissä. Uusi järjestelmä otetaan käyttöön kesäkuussa 2024.</p> <p>Kansalaistoiminnan palveluissa on kehitetty asukkaiden osallisuutta lähidemokratiajaoston kanssa yhdessä. Pitäjäraatimallia on edelleen kehitetty ja laadittu toimintaa selkiyttävä ohjekirja pitäjäraatilaillille sekä muille toiminnasta kiinnostuneille.</p>

Status: Valmis Käynnissä Ei ole aloitettu

2.4. Uudistuva maaseutu

3.4.2 Tiedolla johtaminen

Tavoitteet/toimenpiteet 2022 - 2030	Vastuutahot	Mittari	Status	Toteutetut toimenpiteet v. 2022 – 2023
Maaseutua merkittävästi koskevassa päätöksenteossa (esim. palveluverkosto, liikenneratkaisut, kaavoitus) hyödynnetään maaseutuvaikutusten arvioinnin (MVA) työkalua.	Kuopion kaupunki	MVA:n käyttö (kpl, asiat)		Ei tehtyjä arviointeja.